

ترجمه از تاریخ اروپا

تعلیم و تربیت در یونان

مکاتب - همین که پسر تا اندازه بحد رشد میرسید معمولاً او را تحت نظارت و سرپرستی غلام پیری که بنام پداگوگ یا الله معروف بود به مکتب میفرستادند (پداگوگ Pedagogue) کلمه یونانی و بمعنای الله است مکاتب و مدارس دولتی در یونان معمول نبود و مکتب داران عموماً اشخاص فقیری بودند که در منازل شخصی اطفال را تعلیم میدادند و شغل معلمی در انظار جامعه حقیر شمرده میشد در مکاتب شاگردان علاوه بر تحصیل موسیقی خواندن و نوشتن قطعات منظومه شعرای قدیم را از بر میکردند و شاگرد باهوش خوش حافظه میتواند قصاید مشهور ایللیاد و ادیس را Illiad et Odyssey از بر بخواند تا مدتی علوم طبیعی ریاضی و جغرافی در مدارس تدریس نمیشد پهلوانی - ورزش بدنی - جوانان آثنی در صورت استطاعت مالی و مقتضیات خانوادگی بیشتر اوقات خود را در میدان های ورزش و پهلوانی مصروف میداشتند در شمال شهر آتن میدان مخصوصی موسوم به آکادمی Academy برای این قبیل عملیات موجود بود و همین قسم میدان دیگری در مشرق شهر مزبور موسوم به لیسیم Lyceum که برای ورزش تخصیص داده شده بود بعدها در این دو محل استادان یونانی خطبات علمی و ادبی القاء نمودند بدین مناسبت امروزه لفظ آکادمی و لیسه به مجامع علم و ادب اطلاق میشود مهمترین نمایشهای ورزشهای بدنی و پهلوانی در نمایشگاه اولیمپیا Olympia عبارت بود از مشت زدن، کشتی گرفتن، جستن، دویدن، نیزه بازی کردن، نشانه زدن و در ایام اخیر مسابقه اسب دوانی و ارابه رانی بر عملیات سابق افزوده شد

تعلیمات عالیّه بوسیله خطباء - از طرف دیگر عده از جوانان متفکر یونان به تحصیلات عالیتری اشتغال داشتند و پس از طی تحصیلات ابتدائی یعنی فرا گرفتن موسیقی، خواندن و نوشتن از اولیاء خود وجوهی مطالبه مینمودند که بمصرف تحصیلات عالیّه نزد معلمین عالی برسانند معلمین مذکور را بزبان یونانی سوفیست Sophists مینامیدند این طبقه از دانشمندان معمولاً از این شهر بان شهر مسافرت نموده و بوسیله القاء خطبه تعلیم خویش را منتشر میساختند و تعلیمات عمده آنها راجع به علم کلام و معانی بیان بوده است اولیاء محصلین از اینرشته تحصیلات فرزندان خود بسیار مسرور بودند که پس از مدت زمانی در سایه تربیت خطباء مزبور قادر بالقاء خطبه و سخنرانی بودند تحریرات بدیعه نثر یونانی از همین دوره شروع شده است تدریجاً علوم هیئت و ریاضیات نیز برمعلومات فوق افزوده شد و محصلین یونانی رفته رفته بعلوم طبیعی آشنائی پیدا کردند

اتفاقاً پدر یکی از محصلین در کتاب فرزند خویش مطالعه نموده مشاهده کرد که سوفیست ها در موضوع وجود آلهه و ارباب انواع بحث و تردیدی دارند از آن تاریخ بعد تعلیمات عالیّه جزء کفریات محسوب و اهالی کهنه پرست به تبعید معلمین جدید و سوزانیدن تألیفات آنها رأی دادند

بیشرفت در طب و سایر علوم - قبل از وقوع جنگ های مشهور ایران و یونان در شهر های شرقی تحصیل پاره از علوم طبیعی متداول بود تا آنکه در جنوب ایتالیا فیلسوف نامی فیثاغورث فلسفه جدیدی تأسیس نمود و علم مساحی را تعلیم داد یونانیان در میان

علوم متداوله از همه بیشتر در طب پیشرفت نمودند و اطبای یونانی برای نخستین مرتبه در صدد کشف علل طبیعی برآمدند چه تا آن موقع علل و امراض را ناشی از آسیب دیوان و ارواح خبیثه میدانستند اطباء یونانی بر علیه این عقاید اعتراضات شدید کردند و تجسسات علمی راجع بامراض و علم الاعضاء شروع گردید و پس از تحقیقات عمیقہ بالاخره این قضیه کشف شد که مغز و دماغ عضو قوه فکریه است ترتیب دوران خون جهاز تنفس، سلسله شراین و اعصاب بکلی غیر معلوم ماند بزرگترین طبیب نامی آن عصر هیپوکرات (بقراط) مشهور است که فی الواقع مؤسس علم طب محسوب میشود.

علم تاریخ - پیشرفت آن - هرودوت - درواخرایام پریکلس، هرودت سیاح و مورخ مشهور سیاحت نامه های مفصل خود را تدوین و منتشر کرد بعقیده مورخ مزبور شهر آتن مؤسس و موجود سعادت مندی یونانیان و غلبه بر ایرانیان میباشد این اظهار عقیده و نظریه باندازه آتنی ها را مغرور و مسرور کرد که مبلغ ده تالان (تقریباً دوازده هزار تومان) بعنوان هدیه و جایزه بمورخ مشهور تقدیم و اهداء نمودند.

صنایع و ادبیات - معبد پارتنون فیدیاس حجار - بمرو زنان یونانی ها دارای حجاران، معماران و نقاشان زبردست شدند که تا کنون سرزمین یونان بوجود آنها مفتخر است. تجدید بنای معبد پارتنون در عصر پریکلس بدست این استادان ماهر شروع شد. معبد پارتنون درحوالی آکراپلیس از معابد مشهور یونان و محل ستایشگاه الاله آتنا بوده است. ایرانیان در موقع استیلای برآتن شهر و معبدرا بکلی ویران نموده بیادحریق دادند سپس در زمان پریکلس تعمیر و مرمت این معبد شروع گردید فیدیاس حجار مشهور

یونانی اطراف معبد را با سرستونهای مرمر که باشکال و تصاویر بدیعه برجسته حجاری شده بود تزیین و آرایش داد سایر استادان یونانی نیز بنوبه خود یادکارهای بی نظیری مانند مجسمه و تصاویر اشخاص و حیوانات در معبد پارتئون ترتیب دادند و از همه عالیتر مجسمه آتنا در اندرون معبد که از طلا و عاج ساخته شده بود از شاهکارهای فیدپاس معروف است.

درام پرده های نمایش اسکیلوس Aeschylus - با وجود نشر و بسط تعلیم جدید و تمویر افکار معذک عدّه بسیاری از اهالی یونان به آلمه و ارباب انواع سابق معتقد عظمت و اقتدار وطن خود را از برکت آنها میدانستند اسکیلوس اولین تئاتر نویس و نمایشگر یونانی می باشد که شرح حملات ایرانیان را بطور تراژدی برشته تحریر در آورده است مشارالیه تفصیل قدرت و غلبه آلهه یونان و دفاع از نهاجم آسیائی ها را در تیاتر خویش شرح و بسط میدهد.

اکنون عصر پریکلس را در نظر بگیریم: - رفقای آتنی با کمال عجله از کنار آکراپلیس عبور نموده بسمت تیاتر میشتابند در نزدیکی تیاتر و نمایشگاه عدّه کثیری جمع شده مهیای ورود هستند منظره تیاتر البته بنظر شما عجیب خواهد آمد زیرا هیچگونه تصاویر و مناظری که امروزه در تیاتر ها مشاهده میشود در آنجا نخواهید دید نمایشگران ما سک های عجیب و غریب روی صورت دارند و در موقع نمایش وقایع را بطور سرود با الحان مختلفه مشغول سرآیدن هستند

سوفوکلیس Sophocles - تصور کنید در این تیاتر سوفوکلیس به نمایش شکست و فرار ایرانیان اشتغال دارد تماشاچی فیلم به همسایه و

رفیق خود تکیه داده شرح واقعه را تکرار می‌کنند که در آن هنگام کودک خردسالی بود، و سوفوکلیس حالیه آنموقع بیش از شانزده سال نداشت هر دوی آنها در کنار خلیج سلامیس ایستاده و فرار ابرانیان را نظاره می‌کردند.

سوفوکلیس و اسکیلوس هر دو معتقدند که فتوحات یونان از برکت قدرت آلهه انجام گرفت که یونانیان را بستایش زیوس Zeus رب‌الذرع مشهور ترغیب می‌کنند و از سوفیست های متجدد متنفرند.

یورپیدیس Euripidis - حال از این نیاتر و نمایشگاه به نیاتر دیگری که در جزیره سلامیس دایراست برویم نمایشگر اینجا یورپیدیس متجدد مشهور است تمام نمایش ها قسمی ترتیب داده شده که اهالی را از قدرت و عظمت آلهه مشكوك و مردد مینماید یورپیدیس از رفقای سفیست ها است نمایش های یورپیدیس غالباً راجع بخدایان و مورد اشکال و تنقید اهالی واقع میشود بیچاره آنن های قدیمی از جواب عاجزند و در کمال تأثر جوانان خود را طرفدار یورپیدیس مشاهده میکنند.

کمدی، نمایش مضحك - نمایشهای محزن غالباً در صبح شروع میشود عصر ها مردم بانتظار نمایشهای خنده دار هستند از همان ایام اولیه غالباً تقلید رجال سیاسی و مردمان بزرگ نمایش داده میشد و نمایشگران با کمال آزادی و جسارت حتی از تقلید پریکلس خودداری نداشتند حکما و فلاسفه مشهور مانند سقراط و یورپیدیس هم از این ترتیب معاف نبودند و نمایشهای مضحك راجع باین اشخاص هم داده میشد بسمیکه صدای هلهله تحسین و خنده تماشاچیان تا مسافتهای بعیده بلند بود.

کتاب و قرائت - تدریجاً در میان یونانیها کتاب و رساله پدید آمد. شد و در کتابخانه شخص آتنی دیوان همر و سایر شعرای قدیم یونان دیره میشد؛ کتابهای اندوره بشکل طومار دراز بلند بطول شصت هفتاد قدم روی اوراق پایپروس نوشته شده بود چیزی نگذشت که استادان و صنعتگران نامی علوم و صنایع خود را مدون نموده برشته تحریر درآوردند و علاوه بر کتب ادبی تالیفات علمی از قبیل ریاضی و طب و غیره در میان یونانیان انتشار یافت تا آنکه در ایام اخیر رسائل و کتبی راجع به علم طبخ نیز در کتابخانه های آتن موجود بود

خلاصه - در تحت تاثیر عوامل فوق الذکر نفوس مستعد فوق العاده در میان یونانیها نشوونما کرد که بطور روزانه در امور زمامداری و پیشرفت صنایع و علوم تجربی عملیات خود را ادامه داده بسرحد کمال رسیدند و یونان جدید برخلاف یونان قبل از تهاجم ایرانیان مرکز علم و صنایع دنیای قدیم گردید. فقط ذکر این نکته باقی میماند که آیا اهالی یونان در تحت نظارت و مراقبت کامل حکومت توانستند عظمت و سعادت یونان را ادامه دهند؟؟

پژوهشگاه ملی زبان و ادبیات فارسی

تکیه بخود!

هر کس باید در این جهان گذران
با زحمت خویشتن نماید گذران
آنکس که بود چشم بدست دیگران
بر هیئت اجتماع باریست گران

محمد هاشم میرزا - افسر

